

פרוטוקול מס' 20/ג
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' י"א בשדר ב' תשי"ד - 16:54
בשעה 11.00

חברי הוועדה:דשתתפני:

מ. בנטוב - היו"ר
י. אורי
ב. אבניאל
א. וילבסקה
א. כהן
ש. פרלשטיין

מזמנים:

מר גבתי - מנהל משרד החקלאות
מר שביט - מטעם משרד החקלאות
מר הלוי - מטעם משרד המסחר והתעשייה.

א. סיכום הדיון בשאלת ההתיקרות.

סדר-היום:

ב. המסך הדיון בבעיות פיתוח ענף הדייג.

היו"ר ס. בנטוב:

אני פותח את הישיבה.
לפי סדר היום שנקבע בהזמנה - אני
לא הייתי בישיבה הקודמת - אנו צריכים לדון היום ב-3 סעיפים: סעיף
אחד - סיכום הדיון בשאלת ההתיקרות; סעיף שני - בעיות פיתוח
ענף הדייג, ולדיון זה הוזמנו נציגי הממשלה; וסעיף שלישי - חוק
המזמנים.

ביחס לסיכום הדיון בשאלות ההתיקרות,
קבלתי בקשה, בשם כל סיעות הקואליציה לדחות שוב את ההכרעה בענין
זה, כי עד היום לא הצליחו להגיע לנוסחה מוסכמת. מבחינה חוקית
אני נאלץ להכניע לזה, אבל אני מודיע לכם, שהצבור צריך לדעת כי
סעכב סיכומים בענין ההתיקרות. אני מצטרף עוד אבל אני חייב לציין
את הסתירה בין המציאות המתפתחת ובין חוסר היכולת להדביק התפתחות זו;

ש. פרלשטיין:

אני מצטרף לדעתו של היו"ר. גם אני אינני מאושר מדחיות אלו. אבל כרגע אין מנוס מזה. רק הבקר בקשתי, וקבלתי הבטחה שעניין יובא מצדנו לישיבה הקרובה בשבוע הבא. אני מקווה שההבטחה שניתנה לנו תקיפה, ואז נוכל להביא את ההצעות לסיכום לישיבה הבאה.

ש. לביא:

אינני מספין, ולא האמתי מתחילה, שהשולחן הזה יכול במשהו לפתור את בעיית ההתיקרות. העניין הוא הרבה יותר עמוק, ולדעתי בעניין זה צריכה לדון הכנסת.

היו"ר ס. בנטוב:

אני רוצה לציין שתי עובדות: א. סעיף זה עמד בסדר היום של הכנסת, והכנסת לא דנה בו, אלא העבירה אותו לוועדת הכלכלה; ב. אני מציין שמר לביא השתתף בדיוני השולחן הזה באופן פעיל. אם הוא מבטל את השולחן הזה, אינני יודע מדוע הוא צריך להשתתף בדיוניו באופן פעיל. לדעתי, גם השולחן הזה צריך לתרום את תרומתו לפתרון בעיית ההתיקרות.

א. וילנסקה:

אני רוצה להגיד, שחחיות אלו הן סרובות מדי, וזהו בני לזלזול בעבודת הועדה. בועדה אין קואליציה, ישנם חברי ועדה. אם חברי הקואליציה בועדה אינם מוצאים לנחוצך להתייעץ עם חבריהם ולהציע את הצעותיהם, זה אינו מכבד, לדעתי, וזהו זלזול בעבודת הועדה.

אומר מר לביא, שאין צורך להסלצות הועדה. בדיוק אותו דבר אפשר לומר שאין צורך לדיוני הכנסת. האם בגלל זה צריך לבטל את הכנסת?

אני מציעה להחליט לפנות לאותם חברים שבהם תלוי הדבר ולהביע את מי טביעות רצון הועדה ממעשה זה, וכן לדרוש מחברי הועדה שיגישו את הצעותיהם.

ש. לביא:

לדעתי, אפשר להחליט להחזיר את השאלה לכנסת, מתוך נימוק שהשאלה היא יותר מדי יסודית מכדי שהועדה תוכל להחליט בה.

י. אורי:

לצערי, אינני בדעה אחת עם חברי לביא בנוגע לפרוצדורה, אם כי אני בדעה אחת אתו ביחס לפתרון הבעיה. אבל על כך דברנו בכנסת גם בוויכוח על התקציב. הכנסת הטילה עלינו לבדוק את השאלה ולהגיש המלצות. אנו דנו בדבר וקבלת המלצות נתעכבה בגלל הצורך לתאם את העניינים בהנהלת הקואליציה. אני פונה ליו"ר ומבקש שיקבל גם הפעם את הדחיה, כי הובטח לנו שהיום העניין יסודר, ובשבוע הבא נביא את הצעותינו.

היו"ר ס. בנטוב:

כפי שאמרתי אני נאלץ לקבל את הבקשה, אבל אני רוצה להודיע שבשבוע הבא, נצטרך להצביע אותן ההצעות שתהיינה.

אנו עוברים לסעיף הבא - המשך הדיון בשאלות ענף הדייג. הזמנו סציגי שני אגפים בממשלה העוסקים בפיתוח הדייג - משרד החקלאות - ואלה העוסקים בסיווק הדייג במשרד המסחר והתעשייה. תחילה נשמע את נציג משרד החקלאות, ואחר כך את נציג משרד המסחר והתעשייה, שאני רוצה להגיד לו, ששמענו תלונות מנציגי הדייגים על אי-תיאום בין יבוא הדגים וסווקם לבין צרכי הענף בארץ, ביחס לזמנים, ביחס לקיום וביחס למוסד לתיאום. ואנו רוצים לשמוע הסברים בעניין זה.

ס. שביט:

הוסיף עכשיו דו"ח סטטיסטי לשנת תשי"ג על הדייג, והעברתי אותו לכל חברי הועדה. בדו"ח זה אפשר למצוא תשובות למי-אלו שאלות שנתעוררו בישיבה האחרונה שבה דנו בענין הדייג.

טרם שמעתי עובר לבעיות המעשיות, ברצוני להעיר שתי הערות כלליות ביחס לענף הדייג עצמו ובמיוחד מידה הוא שונה מבעיות החקלאות שהן בכל אופן יותר נהירות ויותר ברורות.

הדייג מופלה לרעה לעומת החקלאות, ויש לכך סיבה אחת התלויה בנו, וסיבה שניה שמינה תלויה בנו. הסיבה שאינה תלויה בנו היא זו, שאם במדינה ישנם שטחים נרחבים של אדמה שאינם ראוים לעיבוד, אזי על ידי השקעת עבודה בפיתוח האדמה, אפשר להתאימה לעיבוד. לא כן הדבר לגבי הים; במידה שהים עני בדגה, אי אפשר לשנות זאת. יתכן מאד שמילוי הים מוטופים באיזור הימי שלנו זבל מורגני, הדגים היו גדלים בסוריה או בתורכיה. מי אפשר לעשות כל פעולה גים שתעשיר את הים בדגים.

וישנה סיבה התלויה בנו נהיה, שבענין פיתוח הדייג אחרנו. לחקלאות היתה תקופה של חסמה מסויימת בתקופה שהיה יחס גבוה לכל גידול, לכל הרחבה, לכל פיתוח, ואפילו בתקופת המדינה היתה תקופה של חסמה לחקלאות. ואילו ענף הדייג בתקופת הסוכנות כמעט ולא היה קיים, ובתקופה הראשונה של המדינה נרכשו מעט מאד כלים; זאת נוספת - גם בתקופה זו לא ניצלו כראוי את אפשרויות פיתוח הענף. עכשיו, לעומת זאת, יש מגמה לפיתוח הדייג. ישנה אפשרות מוביקטיבית, גם על ידי כך שהשלומים בכל זאת מבטיחים לנו אפשרות להזמין כלים, אבל בתנאים של היום, בתנאי השער של לירה-הדולר, דברים אלה מוגבלים לגבי ענף הדייג, והוא מופלה לרעה לגבי החקלאות.

אנו עומדים בתהליך של הזמנת 8 ספינות מהשלומים. ערך ההזמנה הוא 800 מליון מרק, כמליון לירות ישראליות. ספינות אלו צריכות להגיע עד סוף 1954; מזה 5 באורך של 20 מטר ו-3 באורך שעד עכשיו לא היה מצלבו - 25 מטר. המונג' הוא מ-80 עד 120 טון. אלו הן ספינות שיכולות לצאת להפלגה של 14 יום מבלי להכנס בדרך לאיזה נמל.

אנו עומדים להזמין גם בארץ, בחברה מקומית, 5 ספינות דייג, שמועד התספקה שלהן, לפי ההבטחה הוא מ-9 עד 18 חודשים, במחיר השווה למחיר שאנו משלמים לגרמנים, וזהו התנאי של ההזמנה. אנו נקבל עוד 5 ספינות מעודף ההזמנת הספינות האנגליות, שעליהן מבקר המדינה ארחה את הדבור.

זאת נוספת שתוך שנת 1954 נקבל 13 ספינות, ותוך 1955 נקבל עוד 5 מאלה שתיבנה בארץ. אם נמלא את המספר הזה של 18 ספינות, נכפיל את מספר הספינות הקיים כיום.

בקשר להזמנת ספינות אלו התעוררה בעיה גורלית, איך נדאג להקטנת הפער שבין יכולת הדייג לקבל על עצמו ספינה כזאת ובין הרצון שלנו לפתח את הענף, כי אם דייג צריך לשלם בעד ספינה שמרכה 20 מטר, ספינה הנקנית בגרמניה שהיא יותר זולה מהספינות האנגליות, ובכל זאת צריכה לעלות 60 אלף דולר, הוזה אומר - 110 אלף לירות בקרוב, אם ניקח בחשבון שבספינה כזאת יכולים לעבוד 8-9 דייגים, והם צריכים לשלם את מחיר הספינה במשך כל ימי חייהם - הרי זה דבר שהוא כמעט מן הנמנע. ואז התעוררה הבעיה - מה תפקיד הממשלה במקרה זה. כפי שטענו כגון נציגי הדייגים - ואני מזדהה עם תביעתם וגישתם לענין - מוכרחת להמצא דרך הנהוגה בארצות אחרות כמו איטליה הנחשלת ואנגליה הנצודת, שבהן מקובלת שיטת הסובסידיות

לגבי ספינות דייג, גובה הסובסידיות הוא שונה, יש שהוא מגיע ל-30 אחוז מערך הספינה, ויש שהוא מגיע עד 50 אחוז מערך הספינה. בארצות אלו נתנת גם עזרה על ידי הלוואות הנתנות לעשרים שנה, כי חיי הספינה בערים במנימום של 20 שנה, אבל יש ספינות שעובדות גם 40 שנה. והלוואות אלו נתנות ברבית נמוכה.

הדייג ילכו מן הלה לרעה בה בזה יצאו
היילמים הרשיית ילכו גבוהה. ספינות סובסידות בעיקר ה"לודס" האנגליה.
אין לנו שם כל כך טוב, כי אין להם יקריות שאניות טבעו.

ב. מבניאל: מתוך מיזם סיבות?

ס. שביט: בנסל חיפה יש לנו דגים של 40 מטר. הם ביקח בחשבון שאורך ספינה הוא 20 מטר, זאת נוספת שהרציף מסטיק בשביל שתי ספינות, אבל היות ויש לנו 18 ספינות, הרי הן עומדות לא באורך אלא ברחב, ואז בשעת סערה אחת נדפסת בשניה ומספר התאונות הוא גדול וישנה נזקים. חברות הביטוח העלו את דמי הבטוח מ-4% ל-7%, ודמי הבטוח מגיעים לקרוב ל-8000 לירות לשנה.

על כן באתי תביעת הדייגים, שמחלקת הדייג יכולה לתמוך בה, כי היא רואה בזה עקב אכילס של פיתוח ענף הדייג. וכאן דרושה העזרה התחיקתית של ועדת הכלכלה והכנסת.

בשאלה כאן שאלה, מדוע איננו יכולים לפתח את הדייג החופי, שבימי הסנדל נתן כסויות גדולות, ואילו היום הכסויות הן קטנות. אנו רוצים לפתח גם את הדייג החופי, ונעשה בכיוון זה לא מעט. במחלקת קיסם תחנה לחקר הדייג שעוסקת גם בחקר השאלה מדוע הדגים באים ומדוע אינם באים. ישנן גם פעולות מעשיות. לפני שנה הבאנו שתי ספינות יוגסלגיות. התקשבנו עם חברה מסחרית שתנהל את הנסיונות, ואמרנו כי אנו נשתתף בהפסדים במידה שיהיו בטוחים מסוים, ועל ידי כך הגענו לידיעה שגם אצלנו מופיעה השונה, אך כדי לדוג אותה יש צורך בכלים מתאימים.

עכשו נמצא כאן פרופסור טוליאן מיוגוסלביה, העוסק במחקר הדייג, ואשר נפגשנו איתו בוועדה הים-תיכונית של הדייג ברוסא, והזמנו אותו לכאן. הוא סכין דו"ח בכתב, ומאד שם על לבנו את ענין פיתוח הדייג החופי שהוא מסמין לו מאד. אם בדייג של ספינות ישנה סכנה שנגיע למצב שעברנו את גבול הסוד - כלומר; בחיה-מהקרן ולא סרבית - הרי בדייג חופי אין סכנה כזאת, כי זה אינו דייג מקומי, אלא דייג עובר, ובמידה שאנו מוציאים אותו הוא שלנו, ואם אנו איננו מוציאים אותו, השכנים מוציאים אותו.

השנה הקצבנו למטרה זו הלוואות בגובה של 60 אלף לירות, ומתקציב הפיתוח של השנה הבאה בקשנו סכום של 160 אלף לירות נוספים, כדי להגיע לסכום של 220 אלף לירות הדרושים להפעלת 30 קבוצות של דייג חופי, שצריכות לתת לנו בממוצע 300 דייגים נוספים, ואם לקחת בחשבון טובה דגים לכל דייג - 300 טון דגים. בדייג חופי עובדים במשטחים ובידים, ואילו בספינה את רוב העבודה עושה הסוודר. אבל בדייג חופי השלל הוא גדול יותר, ולכן אנו צריכים לעשות תרומה כדי לפתח את הדייג החופי.

יש לתת לדייגים חלקת נדמה לעיבוד, כי מהדייג בלבד אינם יכולים להתקיים.

ב. מבניאל: מה מקבל דייג מהטובה שהוא שולח?

ס. שביט: אפשר להגיד כי בממוצע מקבל הדייג בעד קלו דגים 75-80 גרוש. לעומת זאת בדייג חופי הדגים הם יותר גדולים ובזה סרוויחים הדייגים 1,5 לי לקילו;

זאת מומרת שיש לו הכנסת של 1200-1500 לירות בשנה. דרגת החיים של הדייג המיטלקי יותר נמוכה מאשר של הדייג שלנו, וגם הדייגים המיטלקים מעבדים חלק גדול, או שהם פועלים שכירים, הם אינם חיים רק מהדייג.

אנו בעזרים עדיין על ידי הדרכה מיטלקית וגם יוגסלבית, אנו מביאים הנה מדריכים מיטלקים בתקופת החודשים מרץ-נובמבר. בוסף לדייג החופי ודייג הסכמורת אנו עוסקים בדייג במים עליונים; זאת מומרת, דייג של דגים הצפים על פני המים בקרבת החוף. דייג זה עובד בעיקר בעזרת מורות, וגו מנצלים את תכונת הסרדיגים להתרכז סביב האור. אנו מוציאים בדייג זה 400 טון סרדינים בשנה בשנים רעות. אנו נכנסו לסוג דייג זה לפני 3 שנים, ומאז היתה לנו רק שנה אחת טובה, והשנתיים האחרונות היו שנות רזון, ובגלל זה היתה נטייה מצל הדייגים לעזוב סוג זה של דייג.

אולם גם את סיסט הדייג הזו אנו רוצים לפתח, ובקשר לכך אנו מביאים 30-40 מדריכים מיטלקיים או יוגסלבים; שיעזרו לנו לפתחו.

מכיוון שאנני מדבר על מדריכים, אני רוצה להדגיש כאן בקודה בוספת: אנו למדריכים אלה משלמים 100 דולר לחודש עבור החזקת משפחותיהם באיטליה. כאשר שעור הלירה היה 360 גרוש הדולר, זה עלה לדייגים 40 לירות לחודש, ואחר כך - 100 לירות לחודש, ועכשו זה יעלה להם 180 לירות לחודש. דבר זה מכביד ומקשה לשכנע את הדייגים ללכת לדייג זה, וכידוע שכנוע כאן אינו מספיק, אלא יש צורך בהקלות מסשיות, ובעניין זה אנו פועלים במשרד החקלאות ובמשרד העבודה, כי זה קשור בתעסוקה והכשרת אנשים.

י. אורי: כמה אנשים עובדים בדייג זה?

ס. שביט: 400 איש.

יש לנו עוד שתי תכניות לאיתוח הדייג באופן כללי, ואחת היא בכיוון ים סוף. וכאן אני רוצה לענות גם על שאלת היו"ר גיחס לאילת; הדייג באילת בתן לפנא שנה 24 טון לעומת 6 טון לפני שנתיים.

היו"ר ס. בנטוב: מהי הסיבה? יש שם מעט דגים?

ס. שביט: יש סיבות הלוריות אנו ויש סיבות שהן בידי שמים. והסיבה העיקרית היא - חוסר ידיעה. לא ידענו את היח במילת, כי ים זה הוא אחר והדגים שם הם אחרים. יש לנו שם רק 12 ק"מ חוף, והדייגים שלנו אינם מעיזים ללכת הלאה. כטובן שצריך לעשות נסיון, ואומרים לנו כי יש להניח, שהתגובה תהיה כזאת שנוכל לעבוד. אבל עדיין זהו נעלם, כי מאנשים אלה אנו צריכים לעשות דייגים ולהפיק בהם רווח של העזה, וזה לא נעשה ביום אחד. ואז צריך להתרגל קודם כל ל-12 ק"מ, והדברים אינם קלים.

היו"ר ס. בנטוב: נעשה מחקר אם יש שם דגים?

ס. שביט: יש שם דגים. אותו פרופסור סוליימן גם כן מדגיש זאת בדו"ח שהוא מכין. בזמן שהוא 12 היה שם הוציאו/דגי טובה ששקלו רבע טון. אין כל ספק שבאילת יש דגים, ואין כל ספק שכמויות גדולות נמצאות בים סוף. אנו מחפשים את הדגים קרוב לחוף. אבל כפי שאמרתי החוף אינו עשיר ביותר ואנו נודדים למרחקים, כפי שזה מקובל מצל דייגים. אבל תורת הדייג מומרת - קודם כל לנצל את האיזוריים הקרובים, וים סוף הוא במוטן יחסי איזור הקרוב לנו.

אנו סנסיים כל הזמן להגיע לידיעות ברורות יותר על ים סוף. אי.פי.או.
ארגון המזון הבינלאומי, שלח ספינה שעבדה בים סוף והיתה צריכה להכין
דו"ח בשביל ערב הסעודית, וצוות הספינה עשה את המחקר והגיש את הדו"ח.
כאשר הייתי ברומא ופניתי לאי.פי.או. ובקשתי את הדו"ח אמרו לי, כי
כל דו"ח שייך לאותה מדינה שבשילה מדינת אותה, ואם אותה מדינה
אינה משחררת אותו, אין הוא ניתן לפרסום. כל זמן שערב הסעודית לא
תסכים לפרסום אותו, הוא לא יפורסם. אנו בעצמנו ספינת מחקר איננו
יכולים לשלוח. אילו זו היתה מדינה שאנו מקיימים אתה יחסים, יכולנו
לפנות אליה דרך האו"ם, אבל כאן ישנו מצב מיוחד.

עוד שתי הערות בענין ים סוף רציתי לומר
בנוכחותו של מר הלוי. מדינת ישראל אינה יכולה ללכת לים סוף לא
עם הספינות שלה ולא עם הידיעה המקצועית שלה. לכן ניהלנו סו"ם עם
חברה איטלקית שעובדת בים סוף, והם דורשים 250 דולר לטובה דגים. אנו
כחלקת הדייג מאד תומכים בזה, כי על ידי כך נדע איזה דגים נמצאים
שם, ובאיזה מצב הם מגיעים, ונראה אם אפשר לעבור שם בספינות או לא.
גם משרד הפיתוח תוסך בזה וגם משרד החוץ. אבל ענין זה אינו נתון
בידינו, מלא בדי משרד המסחר והתעשייה, כי את יבוא הדגים עושה
משרד המסחר והתעשייה, ובמידה שאנו זקוקים ל-25 אלף דולר, אנו מריכים
לקבלם בעזרת משרד המסחר והתעשייה. וכאשר אני בא למר הלוי, הוא רואה
את הצרכים שלו, הוא רואה את האוכלוסיה שלה הוא צריך לתת את הדג
הטוב ביותר והזול ביותר. אבל יחד עם זאת מוכרחים למצוא איזה שהוא
שיתוף פעולה, כי ללא 25 אלף דולר אלה לא נוכל לפתח את הענף בים
סוף.

קיימת עוד בעייה, בעיית שיווק הדגים.
אני מבין שזוהי בעיה שלא מר הלוי יכול לפתור אותה ולא משרד החקלאות.
אותן הבעיות הקיימות בחקלאות קיימות גם בענף הדייג. כאשר אנו מבקשים
לא להביא דגים בתקופות מסוימות, מר הלוי בצדק טוען; אבל הדגים
שלכם אינם מגיעים לא למעברה ולא לכפר, ואפילו לא לקבוץ, כי אין
לנו אפשרות של הובלת הדגים ביקור, ואלה גם דגים שלא כל האוכלוסיה
אוכלת אותם. מצד שני צריך להגבין שהדייג הימי שהוא בגודל מסויים
צריך לעלות לירה וחצי הקילו, בו בזמן שהצרכן יכול לקבל דג יותר
קטן בחצי לירה הקילו. אתם מבינים אפוא במה יבחר הצרכן, והדייג שלנו
מוכרח לעלות לירה וחצי הקילו, כי הוא מטלם 800 פרוטה בשביל הציוד.
ועל כן פה נוצר אי-שויון שאיננו יכולים לעמוד בו. ועדת הכלכלה
צריכה להטות תשומת לב לבעיה זו, וזו שעבוד דגי היבוא יקבע שער
של 1.800 או שגם השער של הדגים המקומיים יקבע לפי לירה-דולר.

לידיעתכם - מחלקת הדייג עוסקת גם בספוגים.
יש ידיעות שבים שלנו ישנם ספוגים מן הטובים ביותר, ויתכן מאד
שנוכל להוציא אותם.

א. הלוי:
אני מבין שישנה כאילו תלונה, שאין די
תיאום ביחס לכמויות וימי השיווק בין
דגי היבוא והדגים המקומיים. ביחס לכך אני רוצ לומר:

א. תפקיד המשרד, או תפקידי הישיר במשרד
הוא; לראות לאספקה קודם כל, וכאשר אני אומר אספקה, אני רוצה שבזכור
שנקודת התורפה שלנו במזון זה החלבון מן החי, ועל כן, מבחינה זו,
חשיבותו של הדג בזמן שאין לנו בשר, ומוצרי חלב חלק גדול מהישוב
שלונו אינו מורגל להם - מבחינה תזונתית היא גדולה מאד. מכאן שקביעת
השער של לירה דולר לדגי היבוא, יש בה משום תרומה גדולה מבחינה
תזונתית, וועדת השרים, שדנה בנושא זה, ואני שמח לציין, שהוסכם לא
לשנות לעת עתה שער זה.

גין הדגים ישנו, למשל, הפילה שערכו המזרובי
גבוה מאד, והוא התחבב על הצבור, מחירו כיום 80-90 גרוש, ואילו דגים
אחרים מחירה - 1100 ל"י, ואילו הממוצע לכל סוגי דגי היבוא הוא
- לירה דולר.

מי קרוב למקצוע ועוקב אחרי סוגי הדגים יראה
שאנו מביאים קודם כל הרינג שנתו אין הדייג שלנו מסוגל לתת, והוא
הדג הזול ביותר מבחינת הדוריות. אנו מעוניינים מאד לספק אותו בצורה
כזאת שהוא יהיה חפשי לצכן, גלי אפשרות של שוק שחור, ואני רוצה להדגים:
לפני 3 חדשים נמכר ההרינג ב-1.000 - 900 פרוטה, בזמן ששיווקנו 400
טון לחוש, ואילו מרגע שעברנו ל-500 טון לחודש, נשבר חוט השדרה של
השוק השחור, וההרינג נמכר בצורה חפשי במחיר רשמי של 500 פרוטה הקילו.

סוג שני של דגים הוא הפילה. הוא מובא בצורה
מוקפאת ונשמר באריזה מצויינת. תנאי המשלוח נוחים וטובים, ובמידה שיש
לנו סידורי קירור, הוא מאפשר הרבה מנפולציות: הוא נשמר שבועות
וחדשים והאפשר לשווק אותו לכל חלקי הארץ, שלא כדגים המקומיים, הוא
מגיע למקומות מרוחקים, למעברות שלשם אינו מגיע הדג המקומי בגלל מחסור
סדורי הובלה.

הדבר השלישי - בשבוע או בחודש שאין בשר,
יש יכולת להזרים כמות גדולה יותר של דגים. מכל הסיבות האלה יש
חשיבות רבה לדגים הקפואים המובאים מהחוץ.

אני רוצה שבזכור לרגע את דרכי השיווק
המקומיים, ואני רוצה לעבור ברפרוף מהעבר הלא רחוק של 4 שנים להיום.
אז כל הדגים היו בפיקוח מחירים וקיצוב, ואילו היום - פרט לקרפיונים -
כל הדגים חפשיים הן במחיר והן בקיצוב. המעבר היה ברור - קודם כל לחץ
כבד של החקלאות וענף מתחיל שהייב לקבל את מכסימום עידוד. שנית - הדגה
המקומית לא כולה ממין אחד, ואני אפשר לעשות ממנה קצוב. עובדה היא
שהחופים שלנו מוציאים, והדגים יכולים להגיע לשוק בהרבה צורות, לא
דוקא דרך הכבישים. קונים לדגים במחירים מופקעים ישנם, וכל זה הביא
לידי כך שהדגה המקומית, פרט לקרפיונים, אינה בקיצוב ובפיקוח מחירים.

אני רוצה להזכיר עוד, כי החנווני מרוויח
הרבה יותר על דג גדול מאשר על דגים קטנים, ועל כן הוא מעדיף למכור
דגים גדולים, ובעיקר פילה. עקרת הבית גם היא מבכרת את הפילה, אני
באופן פרטי אהב את הסרדינים המקומיים, אבל סרדינים אלה מחייבים כמות
גדולה של שמן וטיפול רב. עובדה היא שעקרת הבית מבכרת את הפילה שאינו
מצריך עבודה מרובה, ובודאי שגורם המחיר קובע מאד גם הוא, ונוסף לכך
הפילה נשמר תמיד בצורה טריה, וזה חשוב מאד במקלים שלנו.

מכל הסיבות הללו לא הצלחנו להחזיר את השמוש
בדגים המקומיים להמוני העם.

אשר לתיאום השיווק, אתן דוגמה ביחס לסרדינים
המקומיים. סרדינים אלה נדוגים גלילות חושך. אנו תאמנו את שיווק
דגי היבוא לדייג המקומי, וקבענו תכנית, שבשבוע הראשון נשווק את הדגים
המקומיים בחיפה ודגי יבוא בתל-אביב, ובשבוע הבא להפך. בשבוע הראשון -
התכנית דפקה, ובשבוע השני - לא, כי הדגים המקומיים לא נדוגו.
בסיון כזה טובע ממתנו אפשרות לחזור לשיטה כזאת לגבי דבר שהוא כל כך
בלתי יציב.

מכאן אני רוצה לעבור למסגרת הכללית של
היבוא, כי נשמלתי על תיאום ביחס לכמויות. אנו חושבים שכמות הדגה
שיש לספק לאוכלוסיה במסגרת פולתת של חלבון, היא בערך 14 קילו לנפש
לשנה, כולל הצבא.

היו"ר מ. בנטוב: כלומר, הצריכה הכללית היא 23 אלף טון לשנה?

א. הלוני:

בשנה שעברה העריכו מהגון הדייגים ומשרד החקלאות את הייבוג המקומי ב- 7500 טון, אנו לקחנו בחשבון את הדבר והורדנו את הכמות הזאת מהכמות שעמדנו להביא. גם השנה הודיעו שבערך יהיו 9500 טון, ותכניות היבוא, שעליהן אנו דנים עם המוצר, אנו מפחיתים כמות של 9500 טון. והיה - אם יהיו 9500 טון - בסדר, ואם לא - אחת משתיים, או שנשיג דוויזים מהמוצר או שהאוכלוסיה תורעב וזה עלול להשפיע מיד על המחירים. מבחינת הכמויות אני חושב, שצרכי הצבור חייבו אותנו להעלות את כמויות הדגים באספקה לישוב, כי ירדנו כל כך באספקת בשר. אני חושב שועדת הכלכלה של הכנת; אם תתן דעתה על ענין זה, אין לי כל ספק שתאמר, כי בשנה שיוורדים באספקת הבשר, מן ההכרח להעלות את אספקת הדגים. וזהירות חמורות מצד הרופאים, ומשרד הבריאות נשמע על ההכרח להגביר את המזון החלבוני.

היו"ר מ. בנטוב:

23 מלף טון דגים דרושים כאשר יש שתי חלוקות חלוקות של בשר לחודש?

א. הלוני:

אם יש 9000 טון בשר - 2 חלוקות לחודש - יש צורך ב-23 מלף טון דגים, ואם יש פחות בשר, צריך יותר דגים.

אשר לתיאום בשיווק, כבר אמרתי שמבחינת הכמות השנתית, אנו יכולים ללכת לפי שיטה זו, אני אינני יכול להענות לגישה, שלא הושמעה פה, אבל הושמעה במקומות אחרים, שמשרד המסחר והתעשייה יצמצם התקציב המיועד למזון ויעביר דוויזים למשרד החקלאות למען פיתוח הענף. זה ענין לדיון מסוים בין המוצר, משרד החקלאות ומשרדנו, ואז הממשלה יכולה להועיל למען פיתוח ענף מסויים סכום ידוע. מדרבא. אבל אנו, החליבים למפק מזון וערכים מזוניים שלוש פעמים ביום; אנו מוכנים מדי שנה בשנה לקבל באימון מראש את הערכות של הייבוג המקומי אותו נחית מראש סכמות היבוא, אבל השאר מוכרח להיות קודש למען המטרה שלה נועד.

ישנה עובדה שבערך ב-4 החודשים הראשונים של כל שנה - גולי זה ישתפר עם הרחבת שטחי הבריכות - כמות זגת הקרפיונים המקומיים היא כמעט אפסית. אם כן, מוסכם לחלוטין בינינו ובין הדייגים ומחלקת הדייג, שיש להגביר בחדשים אלה את שיווק די היבוא, ובאשר לקייץ, כמון הייתי מוסר, שהדייגים באים בתביעות שלדעת אין הממשלה יכולה לקבל. הם תובעים להפסיק בקייץ שיווק של דגי יבוא.

אני רוצה להוכיח לכם שתיאום זה קיים, ומחשבה ודאגה לתיאום בתנאות יום יום. במחצית השנה הראשונה, לנואר-יוני שווקו 9 טון דגי זבוא ו-2000 טון דגים מקומיים; בחודשים יולי-דצמבר שווקו 6.400 דגים מקומיים ו-5.300 טון דגי יבוא.

בחדשי הקייץ ירדנו, לצערנו, במנת אחת של בשר, וזה טוב: בגישתה של עקרת הבית, גם כאשר יש ירקות, אם לצרוך דגים או לא. עובדה היא שהתביעה לדגי פילה קיימת כל 12 חדשי השנה משתי סיבות: הצורה הטריה בפרט בחדשי הקייץ והמחיר.

כיום ישנה דרישה, ואני חושב שניענה לה - להכניס לארץ סוג דגים שבדוויזים הוא יקר, וזה הבקלה, דג סיובט שנשמר גם בחום, הוא נשמר באהל ובפחון ובכל תנאים של מזג אוויר. ישנה דרישה חזקה מצד משרד הבריאות ועדות המזרח להביא את הדג הזה על חשבון הצבא אחרים הם אינם רגילים להם, ואנו חושבים שהשנה יש להענות לתביעה זו ולהביא את הדג הזה.

אני מסכים - לגבי המכירות ישנה פחות או יותר הבנה, ולעזרת הבנה זו גם הגורם של המחסור בדוויזים. בחורף אנו דואגים לשיווק מוגבר של הדייג המקומי ובקייץ פחות ואז הפילה הוא בקיצוב. הרופאים ומנשי החזונה מצטרפים לדעתנו ואומרים, כי אם בקייץ לא יהיה שיווק של דגי יבוא, זה מוסר להרעיב את הישוב, או

להביא אותו לידי מצב, שבגלל חוסר מזון אחר, ישלם כל מחיר שיתבעו ממנו.

אני רוצה לומר בנקודה זו, כי אנו נכשלו קשות במאמצינו לגבי הקמעונאים למצוא דרכים נאותות לשיווק דגים. הם סרווייחים הרבה יותר ממכירת דגים קדוליה ועל כן אינם מעוניינים למכור את הדגים הקטנים. לדעתי, ואמרתם זאת לדייגים, ואני מצטער שאינם מטים שכם לזה, הדייגים צריכים לפתוח חנויות עצמאיות שלהם. היתה תקופה שהקמעונאים לא החזיקו מצלם סרדיניים למכירה. לפי עצה של מחלקת הדייג הוצאה צו המחייב להחזיק סרדיניים. מה עשו החנוונים? כל אחד קנה קילו סרדיניים והחזיק אותו, כי אנשים לא קנו את הסרדיניים. הפתרון בעיני זה תלוי במרגון הדייגים, ואני מבין שבנקודה זו ארגון הדייגים זהה עם דעתי לחלוטין. קבלתי עלי יחד עם משרד החקלאות לשבת עם המשווקים - בעיקר תנובה - על מנת למצוא איזה פתרון מבחינה זו.

היו"ר ס. בנטוב:

מהו המחיר שאתם סוכרים בו את הפילה?

א. הלוי:

דומני שהמחיר הוא 560 פרוטה לקילו.

היו"ר ס. בנטוב:

אני מתכוון למחירים הסיטונאיים.

א. הלוי:

אני מצטער, אך המספרים אינם נמצאים בידי, אבל אני ממציא לך אותם.

הנקודה האחרונה - אילת. וכאן היה לנו בסיון עם חברת "עזרה", שהביאה לנו הצעותיה בצורה זו: תקדימו לנו מפרעה של דוריזים, נרכוש יחד עם שותפיהם ספינות ונדוג דגים במים רחוקים. את הדגים יפרקו במל מסויים בהולנד, ושם יכינו את הדגים המלוחים, ועבור זה תשלמו לנו במקום 50 לי"ש רק את ההוצאות הדרושות לקיום הצוות - 30 לי"ש. רעיון מושך מאד, אבל כך מתחילים, וכעבור הגישו הצעות תיקונים עד שלא הכרנו את ההצעה - הדגים לא יהיו מסוג אחר, דבר המקשה על הקיצוב, הדגים יימכרו במחירים חפשיים ובלי קיצוב. לזה אין כספים במשרד המסחר והתעשייה, גם להוציא דוריזים וגם לקבל סוגים שאינם באים בחשבון לקצוב, וגם שהדגים יימכרו למצרכך חופשי. וזוהי בערך היום ההצעה לגבי אילת.

אנו יודעים מה המחירים של הדגים מים סוף.

אני מקה שנוכל להפוך את חברת הנקודה למקור לאספקת דגים. דגי אריתראה אינם עולים יותר ממטר 40 ל"ש, 120 דולר. מפני שהדייגים האיטלקים יודעים שלמשרד החקלאות יש ענין ללמד 10 בחורים, אנו חייבים להיות נתונים במצב של טחיבה? הכל חשוב וטוב, אבל עלי לא מוטל ללמד דייגים.

בתוך המסגרת של סליון דולר ליבוא דגים,

יימצא סדור ל-20 מלף דולר למטרה זו, אבל בגלל הרצון ללמד כמה בחורים שיטות חייג, איבני רוצה להפסיד 20 מלף דולר.

היו"ר ס. בנטוב:

לאחר ששמעתי את דברי מר הלוי ומר שביט, יש לי כמה הרעיונות: היהור אחד - האם יש אפשרות לקיים שבל יווקים, אחד בשיקוח ואחד חפשי על מצרן יסודי אחד? אני זוכר שפעם היו דיון בענין זה לגבי המצרכים החקלאיים, ודעת כולם כמעט היתה, שזה בלתי אפשרי. ומילו כאן אני נתקל בתופעה מוזרה - מצד אחד יש קיצוב ומצד שני יש שוק חפשי. אני מבין שאם רוצים לדאוג ללובסטוס, מוסרים שחמשה אחוז יהיו חפשיים, אבל כיום הדגים החפשיים מגיעים כבר ל-30 אחוז מכל התצרוכת.

מר בנתי:

הקרפיוניים הם בקצוב, רק דגי הים אינם בקצוב.

היו"ר מ. בנטוב:

הם נגדיל את הייצוב המקומי, זה יכול להגיע ל-30%. לא נרמה לי שאפשר לקיים בפרופורציות כאלן שני שווקים. וכעקב ענין יש לבדו שתי דמות של מחירים - האחת נתמכת והשניה - לא, ודוקא דצי היבוא הם הנתמכים ולא הדגים המקומיים. אם אנו מוטרטים שהמחיר הסיטונאי של דגי יבוא הוא 600 לירות הטונה, ומחיר הדגים המקומיים - 1000 לירות הטונה, הרי זו אינה השוואה, כי לכל לירה של יבוא הממשלה מוסיפה 80 גורש, כך שזו אילוניה לחשוב שדגי היבוא עולים למדינה 600 לירות הטונה, כי הם עולים בשמונים אחוז יותר, זאת אומרת - יותר מטלף לירות. על כן אינני יודע מדוע אותה תמיכה לקילו דגי יבוא לא תבחן לקילו דגים מקומיים.

לי נרמה שאילו היו מכניסים את הדגים המקומיים לקצוב - ואני מבין שישנם קשיים, אבל אפשר להסדיר זאת - אפשר היה להעלות במידה מסויימת מחירו של דג אחד ולהוסיף את המרש למחיר של דג אחר, כדי להגיע לשיווק סדיר בהתאם לכמויות שישוב בבתי הקירור.

אתם צריכים לקנות גם את השלל המקומי ולשלם עבורו אותו מחיר שאתם משלמים עבור דגי היבוא, ואז אני חושב שהמחיר ישתווה פחות או יותר, ואפשרות זו שאנו בוחרים לצרכים לבחור את הדגים, אפשרות זו תיפול.

הייתי מציע שבני המשרדים יקבלו לתשומת לבם הערה זו ואז נוכל לכוון את הדיון שלנו.

ש. לביא:

אני חושב שאנו צריכים להשקיע את כל האמצעים כדי לפתח את ענף הדייג. ואינני יכול להבין מדוע איננו יכולים למצוא דרך כלשהי להקפיד את הדגים שלנו, כדי שאפשר יהיה לחלק אותם שפי שמחלקים את הפילה.

אני גם כן מצטרף לדעה שצריך להיות מחיר אחיד גם לדגי יבוא וגם לדגים מקומיים, אבל לא בדרך של סובסידיות. ואני חושב שבענין זה תביעות הדייגים לגמרי אינן מופרזות.

י. אורי:

אנו קבלנו אינפורמציה עשירה וגם מלנו שאלות, ועתה אנו צריכים להכנס לדיון, אך היות וחברים רבים אינם, אינני חושב שאנו יכולים כעת להתחיל בדיון.

היו"ר מ. בנטוב:

בסדר היום ישנם סעיפים רבים. אנו צריכים לסיים את הדיון בחוק האוטונומי; אנו צריכים לקבל מסקנות בשאלות ההתיקרות, וכן עלינו לדון בבעיית צפת. אני מציע על כן, שלענין הדייג נבחר בוועדת משנה, שתשמע את הנוגעים בדבר ותגיע למסקנות, שאותן תביא לאישור בפני סליחת הוועדה.

בענין צפת, אני מביא שהחלטתם לנסוע לצפת. אבל אינני יודע מי יסמן נסיעה זו, ולבקש את עיריית צפת שתארח אותנו, אין זה לכבודנו. אני מציע על כן שלישיבה הנחה בזמין את עיריית צפת, מועצת הפועלים ולשכת העבודה ושנסע אותם, ואז נחליט. אולי אז נמצא דרך לבקר בצפת.

י. אורי:

אני מתנגד לוועדת משנה בעניני הדייג. אני חושב שמוטב לדון בענין זה במליאת הוועדה.

מה לנוגע לצפת, אם יבואו לכאן הגורמים המעוניינים מצפת, הרי אלו הן אותן ההוצאות. אם ועדת משנה תבקר בצפת, יש בזה הגיון. מולם בישיבה הקודמת החלטנו להאמיד את הבקור בצפת לבקור במפעלי המים בצפון.

לדעתי, ענין הדייג הוא נרחב ביותר, ואני
מציע שבישיבה הבאה נדון רק בענין זה ובטכסו.

א. כהן:

מינני סתובד לכך שלישיבה הבאה בעמיד על
סדר היום רק את ענין הדייג.

היו"ר ס. בנטוב:

בענין צפת אני מוסר שוב - אין לנו תקציב,
ואי אפשר לקשור את הביקור בצפת עם הביקור במפעלי המים בצפון. אבל
נחזור לענין זה בישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.40